

АНГЕЛИ ДОБРА

**УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ
ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА
ДЛЯ МОЛОДІ**

**Ангели добра:
розвиток волонтерського
руху в Україні**

Бібліографічний показчик

Тернопіль, 2019

355/359

A 64

Ангели добра : розвиток волонтерського руху в Україні [Текст] : бібліогр. покажч. / Упр. культури Терноп. облдержадмін. ; Терноп. обл. б-ка для молоді ; інформ.-бібліогр. від. ; уклад. І. Грицишин, І. Зацухна. – Тернопіль: [б.в.], 2019. – 22 с.

У виданні зібрані матеріали про унікальний соціальний феномен як волонтерство, його види та представники. Розраховане на широке коло читачів.

Укладачі: І. Грицишин, І. Зацухна
Редактор: Т. Федорович
Відповідальна за випуск: Л. Гук
Дизайн обкладинки: П. Гук

Тернопільська обласна бібліотека для молоді
Адреса: м. Тернопіль, вул. Нечая, 29.
Контактні телефони: (0352) 52-64-49, 25-97-05,
25-97-15
<https://tobm.org.ua>
E-mail: youthlib@ukr.net

Від укладача

Волонтерська діяльність є однією із складових побудови та розвитку громадянського суспільства. Вона втілює найшляхетніші сподівання людства – прагнення миру, свободи, безпеки та справедливості для всіх людей. Волонтерський рух – універсальний людський феномен, який існує багато сторіч.

У даному бібліографічному покажчику міститься інформація про таке унікальне явище як волонтерство. Покажчик складається із чотирьох розділів.

У першому розділі згруповано матеріали, в яких подано відомості про історію виникнення та значення волонтерства у суспільстві. Другий розділ присвячений волонтерству в Україні, зокрема сюди увійшли відомості про волонтерів, які допомагали в зоні АТО. У третьому розділі міститься інформація про волонтерське виховання. З художніми творами, присвяченими волонтерству, можна ознайомитися у четвертому розділі.

Усі матеріали в межах розділів згруповано за алфавітом авторів або назв творів. Доповнює видання іменний покажчик.

Волонтерство – важлива складова громадянського суспільства

«Любити і допомагати» – девіз всіх тих, хто не може залишатися осторонь людей, які потребують підтримки та допомоги, турботи, самовідданості та доброти. Саме ці почуття, які не прописані у жодних інструкціях чи законах, притаманні волонтерам.

Волонтерство (від фр. *volontaire* (доброволець) – добровільна безкорислива суспільно корисна діяльність, яка здійснюється як окремими людьми, так і організаціями. Сьогодні у волонтерському русі бере участь більше ста мільйонів людей по всьому світу. Волонтерство – досить потужний соціально-суспільний рух, спроможний прийняти на себе частину повноважень державних соціальних установ. Поняття «волонтер», «волонтерство» та «волонтерська діяльність» є досить поширеними у соціальній практиці. В основу добровільності покладена здатність людини безкорисливо, у більшості випадків анонімно, виконувати роботу на благо інших. Тобто, частину часу, енергії, знань, досвіду волонтер витрачає на виконання роботи, що приносить користь іншим людям чи суспільству в цілому.

Як добродійна діяльність волонтерська робота не є спонтанною чи фрагментарною, вона спрямована на досягнення певних цілей та результатів, що зумовлені конкретною метою. Волонтерська робота сприяє самореалізації та соціалізації особистості. Головним чином вона полягає у наданні послуг і соціальної підтримки, захисту громадянам з обмеженими можливостями, а також допомога соціально вразливим групам населення, тобто своєрідної компенсації за втрату життєво важливих умов існування. Волонтерство не має релігійних, етнічних, вікових, політичних та географічних обмежень. Брати участь у волонтерстві може кожен. Добровільна праця – один із найяскравіших феноменів цивілізації, який свідчить про те, що на тлі технічного прогресу відбувається також еволюція людського духу.

Існує припущення, що першими волонтерами були самаритяни, які почали надавати допомогу всім, хто її потребував. А більш впевнено можна говорити про виникнення феномена волонтерства з середини XIX століття. 1859 рік вважається роком виникнення волонтерства у світі. Саме в цей період Жан Анрі Дюнан відомий французький письменник і журналіст, вражений страшними наслідками однієї з найкривавіших битв

австро-італо-французської війни (під Сольферіно на полі бою залишили вмирати більше дев'яти тисяч скалічених солдат), фактично ініціював створення Міжнародного комітету Червоного Хреста – організації, що на добровільних засадах надавала би першу медичну допомогу пораненим. Пізніше Дюнан став першим лауреатом Нобелівської премії миру. Принципами, які він започаткував в цій організації, почали керуватися активні громадяни в багатьох країнах світу, і цей рух поступово охоплював різні види діяльності: допомога бідним, важкохворим, сиротам, навчання грамоті, боротьба з пияцтвом.

На українських землях волонтерство розвивалось ще з XIX століття, коли створювались різноманітні громадські організації, що опікувались лікарнями для малозабезпечених, притулками, безкоштовними їдальнями. Активно діяли організації Червоного Хреста, особливо під час російсько-турецької, російсько-японської та Першої світової воєн. Волонтери також навчали грамоті (особливо на західноукраїнських землях), створювали підрозділи Товариства тверезості та опікувались будинками для безхатченків. Але з встановленням радянської влади цей рух фактично був згорнутий.

Знаковим для розвитку українського волонтерства став 2014 рік, який дав потужний поштовх для утворення цілого ряду волонтерських рухів, які стали яскравим прикладом високого рівня громадянської свідомості українців і їх здатності ефективно самоорганізовуватися.

Сьогодні про українське волонтерство з захопленням говорять у багатьох країнах світу, називаючи це явище унікальним. Масового характеру воно набуло під час Євромайдану. Шини, бензин для коктейлів Молотова, продукти, теплі речі і ліки для протестувальників передавали громадяни, які через певні обставини самі не могли стояти на Майдані. Після трагічних подій у лютому 2014 року, коли силовий розгін Євромайдану призвів до жертв – сотень убитих і постраждалих, волонтери з Майдану перемістилися в лікарні, де продовжили збирати допомогу (в основному ліки і кошти для лікування за кордоном).

Але всенародного масштабу волонтерство в Україні набуло з початком боїв на Донбасі. Волонтери возили і возять на передову для бійців АТО амуніцію, зброю, техніку і навіть продукти харчування. Та ж історія і в госпіталях: для поранених бійців збирають ліки, продукти харчування, кошти для подальшого лікування. Процес

збору речей і коштів залишився такий же, як і на Майдані – одна людина або група людей збирають необхідне бійцям у натуральному вигляді, люди приносять речі самостійно, щоб волонтери передавали бійцям, або збирають кошти і закупають необхідне. Процес збору коштів як на лікування, так і на придбання необхідного, відбувається в основному за допомогою публікацій в ЗМІ і соцмережах.

На даний час сформувалися визначальні ознаки волонтерської діяльності в Україні:

- високий рівень ініціативи та незалежності діяльності волонтерських структур;
- становлення волонтерських структур, як організацій громадянського суспільства, що професійно задовольняють певні потреби;
- прихід багатьох волонтерів не зі структур громадянського суспільства, а з різних сфер професійної діяльності, зокрема, ІТ-технологій, підприємництва тощо;
- певна «вимушеність» волонтерських ініціатив – наслідок недостатньої ефективності державних інститутів або обмеженості ресурсів держави.

3 березня 2015 року волонтерство «офіційно легалізоване», оскільки набрав чинності новий закон (№1408) «Про волонтерську діяльність». Це був лише

перший крок парламенту назустріч волонтерам і волонтерському рухові. Попереду – законодавча імплементація найкращого світового досвіду, який допоможе наростити практики мільйонів українських волонтерів.

На Заході волонтери займаються, в першу чергу, наданням різних послуг певним категоріям громадян – людям похилого віку, інвалідам, наркоманам, засудженим. А в Україні волонтерські організації змушені підмінити собою державу з більш значущих питань, а саме: забезпечення обороноздатності країни, турбота про поранених та переселенців, хоча кожного року на такі цілі виділяється все більше бюджетних коштів.

Волонтерські об'єднання можуть і повинні стати локомотивом, який би витягнув процес розбудови громадянського суспільства на належний рівень. Адже все необхідне для цього в них є – економічна свобода, незалежність від держави, кооперація та солідарність з великою кількістю людей, спілкування на засадах взаємної довіри, відкритість, різноманітність організаційних форм, висока мобільність (на відміну від держави).

Незважаючи на виснаження й емоційну втому, наші волонтери продовжують свою роботу, і ця діяльність

поступово, але неухильно змінює країну. За останні роки волонтерський рух зміг вирішити надважкі завдання, пов'язанні з виживанням української держави, набув величезного досвіду у доланні найрізноманітніших перепон. Завдяки йому тисячі молодих людей отримали можливості для самореалізації та усвідомлення своєї ролі в суспільному житті, стали фундаментом громадянського суспільства.

Розділ І. Волонтерство як соціальний феномен

1. 1. The Spirit of Volunteerism [Текст] : eJournal USA. V. 16. № 5 : January. – Washington : [s. n.], 2012. – 37 р.

1. 2. Аверкієв В. Волонтерство: робити добро – свята справа [Текст] / В. Аверкієв // Номер один. – 2014. – 24 груд. – С. 9.

1. 3. Бережнюк О. Невирішені проблеми [Текст] : [волонтерство] / О. Бережнюк // День. – 2014. – 8 жовт. – С. 8.

1. 4. Войхевич В. Волонтер – це звучить гордо [Текст] / В. Войхевич // Початкова школа. – 2015. – № 1. – С. 61.

1. 5. Герилів С. Наші Атланти: жертвність во ім'я спасіння [Текст] / С. Герилів. – Тернопіль : Навч. кн. – Богдан, 2015. – 290 с.

1. 6. Деркач З. Іноземні студенти допомагають тернопільським самотнім і перестарілим [Текст] / З. Деркач // Свобода. – 2015. – 11 лист. – С. 10.

1. 7. Загребельна Н. Освітня Київського навчального округу: благодійна діяльність у роки Першої світової війни [Текст] / Н. Загребельна // Історія в школі. – 2014. – № 10-11. – С. 9-12.

1. 8. Кравченко С. Робота з соціально вразливими користувачами за допомогою бібліотечного волонтерства [Текст] : (з досвіду роботи Рівненської обласної бібліотеки для молоді / С. Кравченко // Бібліосвіт : інформ. вісн. / редкол.: Г. Саприкін, Т. Сопова, Т. Якушко. – Київ : [б. в.], 2015. – Вип. 4 (56). – С. 62-68.

1. 9. Кулініч Д. Волонтерство як феномен небайдужого суспільства [Текст] : [історія та сучасний стан волонтерського руху] / Д. Кулініч // Бібліосвіт : інформ. вісн. / редкол.: Г. Саприкін, Т. Сопова, О. Виноградова, Т. Якушко. – Київ : [б. в.], 2014. – Вип. 4 (52). – С. 17-21.

1.10. Мистецтво дарувати добро (5 грудня – Міжнародний день волонтерів) [Текст] : методико-бібліогр. поради / М-во культури України, Харк. обл. б-ка для юнацтва, Держ. б-ка України для юнацтва ; уклад. М. Медведська. – Харків ; Київ : Харк. обл. б-ка для юнацтва, 2015. – 31 с.

1. 11. Мороз В. Як у давнину волонтерили [Текст] : [волонтерство на Тернопільщині] / В. Мороз // RIA +. – 2015. – 11 лют. – С. 19.

1. 12. Смільська О. Волонтери, які вміють робити все [Текст] / О. Смільська // Нова Тернопільська газета. – 2016. – 30 берез. – С. 12.

1. 13. Струбіцька Н. Ю. Розвиток емпатійності як складова особистісної підготовки волонтерів хоспісу [Текст] / Н. Ю. Струбіцька // Медсестринство. – 2014. – № 4. – С. 11-13.

1. 14. Струбіцька Н. Ю. Роль волонтерської діяльності в подоланні депресивних станів у пацієнтів хоспісу [Текст] / Н. Ю. Струбіцька // Медсестринство. – 2015. – № 1. – С. 41-43.

1. 15. Урман М. Не так важко допомагати іншим, якщо поруч друзі [Текст] : [про волонтерів] / М. Урман // Свобода. – 2018. – 12 груд. – С. 6.

1. 16. Чайківська Я. Всеукраїнський вишкіл волонтерів-медиків [Текст] : [у Тернополі] / Я. Чайківська // Медична академія. – 2014. – 22 листоп. – С. 4-5.

1. 20. Як визнавати працю волонтерів [Текст] : практ. посіб. / упоряд. В. Дибайло. – Київ : Києво-Могилянська академія, 2002. – 30 с.

Розділ II. Унікальне явище українського волонтерського руху

2. 1. Аверкієв В. Як працює борщівський «Волонтерський рух проти війни» [Текст] / В. Аверкієв // Номер один. – 2015. – 17 черв. – С. 12.

2. 2. Аверкієв В. Як теребовлянці дбають про своїх земляків у зоні АТО [Текст] : [волонтерство] / В. Аверкієв // Номер один. – 2016. – 13 січ. – С. 12.

2. 3. Белякова І. Частину себе – майдану і АТО [Текст] : [про терноп. волонтерів] / І. Белякова // RIA +. – 2014. – 3 груд. – С. 13.

2. 4. Буська О. Студенти-медики допомагають бійцям АТО [Текст] / О. Буська // Медична академія. – 2014. – 22 лист. – С. 3.

2. 5. Василюк О. Допомога під кулями [Текст] : і явно, і потайки від сепаратистів допомагають волонтери бійцям української армії... / О. Василюк // Україна молода. – 2014. – 5 серп. – С. 4.

2. 6. «Війна навчила мене бути сильнішою...» [Текст]: 22-річна Іванка Чобанюк з Великої Березовиці отримала орден «Народний герой України»: [інтерв'ю] / розмовляла І. Кошель // Нова Тернопільська газета. – 2016. – 4 - 10 трав. – С. 1,4.

2. 7. Волонтерство стало способом їхнього життя [Текст] : [інтерв'ю з тернопільськими волонтерами] / провела І. Кошіль // Нова Тернопільська газета. – 2016. – 24лют.-1 берез. – С. 5.

2. 8. Гривас С. Як допомагають бійцям в АТО [Текст]: [допомога тернополян-волонтерів] / С. Гривас // RIA +. – 2014. – 5 лист. – С. 11.

2. 9. Долина Н. «Гіппократ» збирається на війну [Текст] : волонтери створили перший добровольчий мобільний шпиталь / Н. Долина // Урядовий кур'єр. – 2014. – 3 груд. – С. 5.

2. 10. Дубровін С. І знову є робота для «Чорного тюльпана», тепер біля невпізнаних солдатських тіл [Текст]: [пошук і ексгумація тіл укр. військових, які загинули в зоні АТО Всеукраїнською громад. орг. «Союз «Народна пам'ять»] / С. Дубровін // Віче. – 2014. – № 24. – С. 34-35.

2. 11. Івашко О. Три правила війни [Текст] : набути душевного спокою бійцям АТО допомагають українські психологи-волонтери / О. Івашко // Урядовий кур'єр. – 2015. – 14 лист. – С. 6.

2. 12. Колеснік Т. Тернопільські волонтери за рік діяльності зібрали півтора мільйона гривень [Текст] / Т. Колеснік // Номер один. – 2015. – 15 лип. – С. 8.

2. 13. Кошіль І. «Білі берети» рятують на фронті за стандартами НАТО [Текст] / І. Кошіль // Нова Тернопільська газета. – 2014. – 5-11 лист. – С. 5.

2. 14. Крочак І. Нотатки волонтера і журналіста [Текст] : [про зону АТО] / І. Крочак // Свобода. – 2014. – 5 лист. – С. 4.

2. 15. Леошко В. Невтомні «бджілки» Донбасу [Текст] : [жінки-волонтери] / В. Леошко // Голос України. – 2015. – 11 лист. – С. 8.

2. 16. «Людська щирість, підтримка – такої зброї наші вороги не мають» [Текст] : [інтерв'ю з волонтером Н. Святцевою] / провів О. Данилець // Урядовий кур'єр. – 2014. – 18 груд. – С. 7.

2. 17. Макєєв В. 100 днів полону, або позивний «911» [Текст] / В. Макєєв. – Черкаси : О. Третяков, 2015. – 127 с.

2. 18. «Мама Алла» або «хрещена Алла» [Текст] : тернополянка, ризикуючи життям, шукає тіла загиблих бійців // Свобода. – 2014. – 5 лист. – С. 4.

2. 19. Мороз В. Гроші тернопільського майдану [Текст] : [терноп. волонтерство у часи Революції Гідності] / В. Мороз // RIA +. – 2014. – 3 груд. – С. 12.

2. 20. Мурашка З. Вічний революціонер [Текст] : [волонтер з Тернопільщини В. Мосейко] / З. Мурашка // Літературний Тернопіль. – 2017. – № 4. – С. 19-25.

2. 21. Мурашка З. Їм потрібна допомога: увага, любов і молитва [Текст] : [волонтери з Тернопільщини] / З. Мурашка // Вільне життя. – 2017. – 8 лют. – С. 1.

2. 22. Наш відомий земляк став «Народним героєм України» [Текст] : [Сергій Притула отримав нагороду за волонтерство] // Свобода. – 2016. – 27 лип. – С. 2.

2. 23. о. Андрій Любунь: «Тепер такий час, коли треба жити задля батьківщини» [Текст] : інтерв'ю з о. А. Любунь / розмовляла Г. Садовська // Вільне життя. – 2018. – № 2 трав. – С. 4.

2. 24. Олійник Д. Волонтер із Тернополя: «Якби це була оплачувана робота – це була б каторга» [Текст] / Д. Олійник // RIA +. – 2014. – 8 жовт. – С. 10.

2. 25. Олійник Д. «Хай їм буде солодко від наших вареників» [Текст] : [терноп. волонтери] / Д. Олійник // RIA +. – 2016. – 10 лют. – С. 10.

2. 26. Попович В. Боець і волонтер Роман Мельник [Текст] : [про реальні будні українського воїна, про унікальну колекцію моделей машинок] / В. Попович // Номер один. – 2019. – 9 січ.(№ 1/2). – С. 10-12.

2. 27. Романюк Т. Народ – з Армією! [Текст]: або Національні особливості військового забезпечення і логістики та оподаткування благодійництва / Т. Романюк // Віче. – 2014. – 17 вер. (373). – С. 34-35.

2. 28. Севастьянов О. Формула щиросердечності [Текст] : [волонтери терноп. логістичного центру допомоги бійцям АТО] / О. Севастьянов // Вільне життя. – 2015. – 16 верес. – С. 5.

2. 29. Скрипник О. Зброя, скальпель і життя [Текст] : [як надається мед. допомога військовослужбовцям і мирному населенню сьогодні] / О. Скрипник // Дзеркало тижня. Україна. – 2014. – 7-13 черв. – С. 12.

2. 30. Смільська О. Жінки на війні [Текст] : [медсестра, боєць і волонтер] / О. Смільська // Нова Тернопільська газета. – 2015. – 21-27 січ. – С. 7.

2. 31. Смільська О. Справили весілля, щоб зібрати кошти на авто для бійців [Текст] : [Конгрес українців в Італії] / О. Смільська // Нова Тернопільська газета. – 2015. – 11-17 лист. – С. 10.

2. 32. Хай М. За 300 метрів від фронту [Текст] : [волонтерські художні бригади] / М. Хай // Українська музична газета. – 2015. – № 4. – С. 10.

2. 33. Шот М. «Білі берети» прийдуть на допомогу [Текст] : на Тернопіллі відбувся всеукраїнський вишкіл медиків-волонтерів / М. Шот // Урядовий кур'єр. – 2014. – 5 груд. – С. 11.

2. 34. Шот М. Вареники з «Бункера-С» стають зброєю [Текст] : тернопільські волонтери готують смачні наїдки для бійців і відправляють на передову / М. Шот // Урядовий кур'єр. – 2015. – 17 груд. – С. 6.

2. 35. Чирва Р. Народна допомога армії [Текст] : [волонтерство] / Р. Чирва // Профспілкові вісті. – 2014. – 20 лист. – С. 8-9.

Розділ III. Волонтерське виховання

3. 1. Ващенко А. Ми – маленькі волонтери [Текст] : екскурсія до волонтерського центру / А. Ващенко, Л. Степанюк // Дошкільне виховання. – 2016. – № 3. – С. 26-27.

3. 2. Войхевич В. Волонтер - це звучить гордо [Текст] : (благодійний проект) / В. Войхевич // Початкова школа. – 2015. – № 1. – С. 61.

3. 3. Могильна О. В. Живе лише той, хто не живе для себе, хто для других виборює життя [Текст] : (усний журнал до Міжнародного дня волонтерів, 8-9 кл.) / О. В. Могильна, І. П. Міненко // Виховна робота в школі. – 2016. – № 11. – С. 31-34.

3. 4. Щорс В. В. Волонтерська діяльність – провідна форма гуманістичного виховання старшокласників [Текст] / В. В. Щорс // Практична психологія та соціальна робота. – 2013. – № 9. – С. 34-47.

3. 5. Чачанідзе Н. Від щирого серця [Текст] : волонтерський рух учнів / Н. Чачанідзе, І. Григор'єва // Шкільний світ. – 2016. – № 19. – С. 5-6.

Розділ IV. Волонтерство в художній літературі

4. 1. Волонтери [Текст] : Мобілізація добра : збірка / Жадан, Любка, Славінська, Кідрук, Роздобудько, Карпа, Шиян, Денисенко, Бабкіна, Вдовиченко. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2015. – 253 с.

4. 2. Вороб'як Я. Пахне хатою... [Текст] : [проза] / Я. Вороб'як // Дзвін. – 2017. – № 10. – С. 131-137.

4. 3. Грушко-Колінько З. Волонтерські будні. Дорожні сповіді-оповіді [Текст] / З. Грушко-Колінько. – Дніпро : Ліра, 2017. – 90 с.

4. 5. Крем'янчанка Н. Рабів до раю не пускають [Текст] : нариси, оповідання / Н. Крем'янчанка. – Тернопіль : Терно-граф, 2015. – 159 с.

4. 6. Любарська Л. Українські волонтери [Текст] : [текст пісні] / Л. Любарська // Вільне життя. – 2015. – 20 лют. – С. 6.

Іменний покажчик

Вдовиченко Г. 4.1

Денисенко Л. 4.1

Жадан С. 4.1

Карпа І. 4.1

Кіндрук М. 4.1

Любка А. 4.1

Любунь А. 2.23

Мельник Р. 2.26

Мосейко В. 2.20

Притула С. 2.22

Роздобудько І. 4.1

Святцева Н. 2.16

Чобанюк І. 2.6

Шиян А. 4.1

ЗМІСТ

Від укладача	3
Волонтерство – важлива складова громадянського суспільства	4
Розділ I. Волонтерство як соціальний феномен	11
Розділ II. Унікальне явище українського волонтерського руху	13
Розділ III. Волонтерське виховання	19
Розділ IV. Волонтерство в художній літературі	20
Іменний покажчик	21

